

BARNET OG SYKEHUSKLOVNENE 2021

**SYKEHUS
KLOVNENE™**

Året 2021 med Sykehusklovnene

- 2** På barnas lag
- 4** Sykehusklovnene med i studie ved OUS
- 6** Tvang på agendaen
- 8** Sykehusklovning - et fag i stadig utvikling
- 10** Med Konrad Rekord og Olympia på prosedyre
- 13** Finansiering
- 14** Sykehusene - Fakta
- 16** Bettan - en stolt ambassadør
- 17** Brev fra Kjerstin
- 18** Trond-Viggo om humor og medisin

2

4

6

8

10

13

16

17

18

På barnas lag

Hvordan er det egentlig å være barn på sykehus? Nylig gjennomgikk jeg en stor kneoperasjon. Jeg var langt fra høy i hatten. Som voksen hadde jeg tilgang på masse informasjon, og mulighet til å skape meg en forståelse av forløpet i forkant. Med voksen rasjonalitet kunne jeg forberede meg på både ubehag og smerte, og ikke minst på å skulle overlate all kontroll til den medisinske ekspertisen. Likevel var jeg redd, utrygg og gruet meg.

Barn har ikke den samme forutsetningen for å forstå som voksne. Når de havner på sykehus rykkes de ut av en hverdag med lek, skole, barnehage, søsken – en trygg og forutsigbar tilværelse. På sykehuset må de tåle overraskende ubehag og uventet smerte. Mange blir redde, men de må ligge stille uten mulighet til å rømme fra situasjonen. De møter snille voksne, men som gjør noe med kroppen deres som kan være vondt og ubehagelig. De ser kanskje også at mamma og pappa er utrygge, selv om de smiler og trøster.

Alle i helsevesenet gjør sitt ytterste for at barn skal ha det best mulig på sykehus, men Sykehusklovnene har som hovedoppgave å se barna. Være på deres lag, og møte dem i det vanskelige og vonde. Bringe fantasi og lek tilbake til barnet, og la det friske og normale trumfe det syke. Tilby en varm hånd å holde i, en god klem, smil og latter. Slik kan vi hjelpe barna til å mestre situasjonen, få det bedre med seg selv og bli tryggere. Gjennom vår tilstedeværelse kan vi også hjelpe helsepersonell med å gjøre jobben sin på en hyggelig måte, uten tvang.

Vi tror at vår magiske medisin både hjelper og er helsebringende. Det hører vi også mange foreldre og helsepersonell fortelle. Nå har vi i samarbeid med OUS også bevist det, vitenskapelig: Sykehusklovnene har en terapeutisk effekt og fører til vesentlig mindre tvang ved prosedyrer. Til tross for dette får ikke

Sykehusklovnene noe fast offentlig støtte. Derfor er vi så utrolig takknemlige for alle enkeltmennesker som åpner lommeboken, organisasjoner som samler inn bidrag, og bedrifter som tar samfunnsansvar ved å gi oss økonomisk støtte og gratis ytelser. – Tusen millioner takk!

Nina Elisabeth Eidem
Daglig leder

NY STUDIE FRA OUS:

Mindre tvang med sykehusklovner

De siste årene har Sykehusklovnene bidratt i stadig flere medisinske prosedyrer på sykehus. Nå viser en kvalitetsstudie ved Oslo Universitets-sykehus at bruk av sykehusklovner har terapeutisk effekt og fører til vesentlig mindre bruk av tvang.

Barn med akutt eller kronisk sykdom gjennomgår mange medisinske behandlinger og prosedyrer på sykehus. Enkelte prosedyrer er ubehagelige, andre oppleves skremmende eller smertefulle. Bruk av tvang i forbindelse med disse behandlingene er utbredt.

Fra 2019 til 2020 gjennomførte Oslo Universitets-sykehus og Sykehusklovnene en kvalitetsstudie for å dokumentere effekten av samarbeidet mellom helsepersonell og sykehusklovner i medisinske prosedyrer. Studien ble ledet av Guro Grindheim, spesialist i anesthesiologi og overlege ved OUS.

I studien rapporterte helsepersonell at det ble brukt tvang hos kun tre av 47 barn i gruppen som hadde sykehusklovn og hos 17 av 50 i kontrollgruppen. Dette betyr at det ble brukt 28 prosent mer tvang ved prosedyrene der Sykehusklovnene ikke var til stede.

– Studien viser at Sykehusklovnene gir signifikant mindre bruk av tvang og beroligende midler. I tillegg ser vi at klovnene har en terapeutisk effekt på barna ved prosedyrer, sier Guro Grindheim.

Resultatene stiller seg inn i rekken av internasjonale studier som viser at bruk av sykehusklovn ved ulike prosedyrer kan bidra til en bedre opplevelse for barnet.

En 3-trinns metode

Studier har rapportert at bruk av tvang forekommer i opptil 70% av prosedyrene barn gjennomfører på sykehus. Situasjonene kan være vonde og vanskelige, både for helsepersonell, foreldre og ikke minst barna selv. Sykehusklovnene har erfart at et etablert samarbeid mellom helsepersonell og sykehusklovn bidrar til bedre opplevelser for barnet, økt bevisstgjøring hos helsepersonell og tidsbesparelse ved gjennomføring av prosedyrer.

Derfor har vi utviklet en 3-trinns-metode for tverrfaglig samarbeid mellom sykehusklovner og helsepersonell. Metodens hovedprinsipp er interaksjon mellom sykehusklovnene og barnet både før, under og etter prosedyren, samt kommunikasjon mellom sykehusklovn og helsepersonell før, under og etter prosedyre.

Å etablere kontakt og samhandling med barnet i forkant av prosedyren er avgjørende for en god opplevelse. En viktig oppgave for sykehusklovnene er å ufarliggjøre situasjonen gjennom lek og humor. Under selve prosedyren bidrar sykehusklovnene til mer enn avledning - klovnene står sammen med barnet i opplevelsen. I etterkant styrker sykehusklovn barnets mestringfølelse ved å anerkjenne barnets opplevelse, snakke seg igjennom det som har skjedd og rose barnet.

Verktøy for et godt samarbeid

God kommunikasjon med helsepersonellet er avgjørende for å skape trygge rammer og et godt samarbeid. I et møte før barnets prosedyre avklares roller og hva som skal skje under selve prosedyren, før sykehusklovnene har et innledende møte med barnet. Under prosedyren fortsetter kommunikasjonen med helsepersonellet verbalt eller non-verbalt. Avslutningsvis gjennomføres det en kort felles evaluering, noe som er viktig for å være enda bedre rustet før neste samarbeid. Hva fungerte godt? Hva kan bli bedre?

Sykehusklovnene opplever at etterspørselen etter bistand i medisinske prosedyrer er økende. Både når vi innleder nye prosedyresamarbeid og når vi får spontane henvendelser om deltakelse i prosedyre, benytter vi 3-trinns-metoden.

I dag er det etablert prosedyresamarbeid ved Rikshospitalet, Haukeland Universitetssykehus, St Olavs hospital, Ahus og Sykehuset i Vestfold.

Guro Grindheim
Overlege barneanestesi OUS

Tian, 10 år

Jeg har truffet sykehusklovnene, det var gøy det! Jeg har truffet de på Rikshospitalet noen ganger sammen med søsteren min, Sofia, som var der. Jeg husker at de danset og tullet. Jeg tenker at det er fint at det er sykehusklovn fordi da blir det mer gøy enn skummelt. Kusina mi skal operere og Sofia har operert, og det er jo litt skummelt, for jeg vet jo ikke helt hva som skjer. Det er jo mye de gjør som jeg ikke skjønner, men så er jo ikke jeg lege heller. Men hvis vi ikke stoler på de, blir jo heller ingen operert, så får jo ingen medisiner mot kreft og sårne ting. Så derfor er det fint med sykehusklovner så folk kan tenke på noe annet enn det.

Jeg liker også å le, og noen ganger har jeg litt mørk humor. Sofia hadde syntes det var gøy på sykehuset uansett, men det blir enda gøyere for henne med sykehusklovn. Sofia har fortalt mye om klovnene. Når Sofia var lenge på sykehuset visste jeg at hun hadde det litt gøy, selv om det ikke var noe gøy for det. Men jeg synes det skulle være sykehusklovn på alle sykehusene der det er barn.

Sofia, søsteren til Tian

Foto: iStockphoto.com

Tvang på agendaen

Vi vet at tvang kan forekomme på sykehusene når barn motsetter seg behandling. Men hva vet vi om konsekvensene av den?

Det er ikke alltid mulig å komme helt utenom tvang i medisinsk behandling av barn, men etiske diskusjoner konkluderer ofte med at tvang må være siste utvei. I FNs Barnekonvensjon står det også at det ikke er lov å bruke tvang mot barn hvis man kan oppnå det samme med andre, mindre inngripende virkemidler. I dag finnes det flere veier til målet om å unngå tvang, og løsninger som mange sykehus tilrettelegger for. Eksempler på slike er egne trøste-kosedyr, musikk- og leketerapeuter og sykehusklavning. Felles for disse tilnærmingene er at man inkluderer barnet mer i situasjonen.

– Det finnes masse kunnskap om tvang på sykehusene, men vi helsepersonell burde ha enda høyere på agendaen hvordan det kan unngås. Vi må ta den praten, mener psykologspesialist Maren Lindheim.

Hun arbeider ved Avdeling for barn og unges psykiske helse på sykehus på OUS og Rikshospitalet, og møter daglig traumatiserte barn som har vært utsatt for tvang og som trenger oppfølging over tid.

– Det er viktig å bygge tillit med barna, ta dem på alvor og ta seg tid til å forklare tydelig slik at de får mer kontroll over situasjonen. Å unngå tvang er viktig for barnets opplevelse der og da, samtidig som det er samfunnsøkonomisk fordi det forebygger traumer og angst i etterkant, sier Lindheim.

Får store konsekvenser

Forskning viser at tvang kan påføre barn psykiske, sosiale og utviklingsmessige belastninger. Edel Jannecke Svendsen har i sin doktorgradsavhandling sett på bruk av tvang mot barn på sykehus. Hun konkluderer med at helsepersonell trenger å lære mer om bruk av tvang mot barn, at tvang oppleves svært traumatisk og at det burde satses på forebygging. I en kronikk i Sykepleien 26.08.2018 deler hun forskning som viser at fysiske skader har vært rapportert som følge av fysisk tvang, slik som ødemer og nerveskader etter at armer og/eller ben har vært bundet til sengen. Tvang kan gi fremtidig angst både generelt og for sykehus, og nedsatt evne til å danne tillitsfulle relasjoner. Det er også vist forsinket utvikling i språk og tale hos barn

som har vært utsatt for tvang. I sin ytterste konsekvens kan bruk av tvang også føre til dissosiative lidelser.

Barns reaksjoner på tvang kan være sterke, og de kan reagere med protest og sinne mot både helsepersonell og foreldre under behandling hvor tvang er involvert. Mange barn viser tegn på engstelse og redsel, og har høye nivåer av stress og smerte. Flukt, panikk, ydmykelse og følelse av å miste kontrollen er også blitt identifisert, skriver Svendsen.

De siste årene har Sykehusklavnene fått stadig flere henvendelser fra helsepersonell som ønsker klavnene bidrag for å forhindre tvang. Et eksempel er økende forespørsler fra bioingeniører i forbindelse med blodprøvetaking. Sykehusklavnene spiller på barnas lag, og skaper et tillitsforhold til barnet slik at de føler seg tryggere i situasjonen. Tilbakemeldingen er at prosedyrene Sykehusklavnene bidrar i blir gjennomført både raskere, mer effektivt og gir en bedre opplevelse, for alle parter.

– Foreldre forteller ofte om gjentatte behandlingssituasjoner der barna er redde, samtidig som de ufrivillig må holdes fast. Noen ganger kan du ikke forhindre dette, men de fleste ganger kan du stoppe opp og hjelpe barnet til bedre mestringsstrategier. I denne sammenheng vil ikke-medikamentelle tiltak, slik som bruk av sykehusklavner, kunne bidra til å forebygge redsel og

tvang og gi gode opplevelser i møtet med sykehuset, sier Maren Lindheim ved OUS og Rikshospitalet.

Tvang må være siste utvei

Forskning viser at foreldre føler seg tvunget til å holde egne barn og dermed bidrar til å utføre mye av tvangen i sykehus, noe som oppleves traumatisk og utfordrende for dem. En undersøkelse av fedre til barn med kreft oppga at de vurderte tvang som det mest utfordrende og følelsesmessige traumatiske aspektet ved barnets sykehusopphold.

Bettina Lindgren har langtidssykt barn, og er blant foreldrene som har fått føle på avmakten i prosedyresituasjoner. Det er særlig en episode som har brent seg fast hos henne.

– Det var da treåringen min ble holdt av meg og to-tre sykepleiere, mens de skulle sette inn nesesonde. Han var helt panisk og skrek "Hjelp meg, mamma!". Desperasjonen i blikket hans glemmer jeg aldri. Jeg kjente på en enorm skyldfølelse over å ha sviktet han totalt. Jeg hadde ikke klart den viktigste oppgaven min som mamma - å beskytte han. Der og da bestemte jeg meg for at jeg aldri mer skulle godta slik tvangsbruk. Det må finnes bedre måter å løse det på, og bistand av sykehusklavner er definitivt én måte, sier Lindgren.

” Da jeg var liten var jeg hver tirsdag på sjukehuset i Haugesund, for å ta cellegift. Jeg håpet alltid at sykehusklavnene skulle være på sjukehuset, det var som å treffe venner. Jeg likte ikke så godt de i frakk, det var de som satte sprøytene i meg. Noen ganger var sykehusklavnene med når jeg fikk sprøyte, og det var veldig gøy at de var der. Klavnene gjorde litt sprell i bakgrunnen, de tullet vekk ting. Når legene sa at det var ting vi skulle gjøre, så noen ganger nektet jeg det. Jeg ville vise at jeg ikke likte det. Men da gjorde sykehusklavnene det sånn at jeg gjorde det likevel.

Broren min syntes også det var gøy å være med sykehusklavnene. Han sendte brev til Erna Solberg og skrev at hun måtte passe på at sykehuset alltid hadde nok penger til at sykehusklavnene alltid måtte være på sykehuset. Han fikk svar, men Erna svarte at hun ikke hadde noe å gjøre med akkurat det. Men kanskje den nye statsministeren kan gjøre noe med det? Det burde han! Kanskje han leser dette.

Sykehusklavnene er en god medisin, som ikke smaker vondt, eller stikker. De gjør sykehuset gøy! Det var alltid sånn at jeg gledet meg til tirsdagene, og det var til og med en gang jeg droppet Halloween på skolen fordi jeg heller ville møte sykehusklavnene. De er bedre enn Halloween! Du må si at jeg fortsatt ikke har glemt at Tito er en katt! – selv om han selv vil bli kalt en flaggermus eller Batman.

Uten sykehusklavnene ville det vært mye kjedeligere, det er fint at det er sykehusklavner på norske sykehus.”

Ane Aa, 12 år

Visjon:
“Sykehusklovnene skal gjennom helsefremmende klovning være en integrert del av syke barn og unges behandlingsforløp.”

Sykehusklovning som fag, et europeisk Erasmus-prosjekt

Å sette barnet i sentrum er vår prioritet over alt annet. Dette preger også utdanningen av sykehusklovner. Gjennom et Erasmus-støttet prosjekt skal utdannelsen av sykehusklovner nå standardiseres og styrkes ytterligere.

Sykehusklovnene treffer barnet der hvor barnet selv befinner seg, søker å forstå tilstanden barnet er i, og derfra skaper et trygt rom hvor delt fantasi kan blomstre gjennom lek og improvisasjon. Sykehusklovnen søker å skape en romslig plass for deling av humor og følelser i leken, og ha et lyttende nærvær.

Profesjonelle scenekunstnere blir sykehusklovner

Hvert halvannet år inviterer Sykehusklovnene til audition for profesjonelle scenekunstnere. Etter gjennomført audition, med påfølgende intervju og referansesjekk, inviteres aktuelle nye sykehusklovner til et opplæringsløp. Felles for disse utøverne er at de har et gnistrende komisk talent, empati i seg selv og innenfor arbeidet, og god selvinnsikt. Gjennom opplæringsløpet spesialiserer skuespillerne seg i klovne-kunst rettet mot barn og unge fra 0 til 18 år med forskjellige sykdomsbilder, og med forskjellige sosiale behov. Opplæringen tar halvannet år bestående av minimum 600 timer, derav fem moduler (210 timer), en arbeidserfæringsperiode på sju dager og et praksisår (minimum 50 dager) med tre evalueringpunkter.

Europeisk samarbeid

I Sykehusklovnenes voksende organisasjon har opplæringen utviklet seg mye, spesielt de siste to årene. Nå blir opplæringen ytterligere profesjonalisert og standardisert gjennom et europeisk Erasmusprosjekt HCCP, «Health Care Clown Pathways», (2019-2022).

Målet er å utarbeide og standardisere opplæringen av sykehusklovner i Europa. Innholdet i opplæringen av en Health Care Clown har blitt laget med barnets behov som høyeste fokus. For klovnene gir det trygghet i deres komplekse arbeid å gjennomføre en opplæring som er tydelig i mål, innhold, standard og evaluering.

Opplæringen inneholder:

- Praktisk og teoretisk kunnskap
- Ferdigheter (kognitive og praktiske)
- Autonomi-ansvar (utøve selvledelse innenfor gitte retningslinjer, ta ansvar for evaluering og forbedring av arbeidet)

Gjennom denne tilnærmingen rettes søkelyset på den enkelte rekrutt og hvilket nivå av kunnskap, ferdigheter og kompetanser sykehusklovnen forventes å oppnå. Sykehusklovnen får opplæring i møter med barn og unge på sykehus som ikke bare er morsomme og fantasiberikende, men som også er betydningsfulle for barnet og letter vanskelige følelser.

Et besøk av sykehusklovner vil bli et møte å glede seg over.

Med Konrad Rekord og Olympia på prosedyre

Konrad og Olympia har blitt bedt om å komme og hjelpe til. En liten pasient skal få fjernet tape og bandasje etter en operasjon. Barnet har blitt utsatt for tvang tidligere og er engstelig og redd som et resultat av dette. Sykepleierne forteller at de har brukt lang tid på å trygge barnet og at siste utvei er å legge den lille i narkose for å få gjort det de må. Pasienten sitter på mammas arm og skuler skeptisk på de to sykehusklovnene som kommer svingende gjennom korridoren.

Konrad og Olympia tar seg god tid. De forsvinner bak et hjørne for å kikke fram igjen like snart. De utforsker bilder og annet de ser i korridoren. Bak døren til et brannslangeskap bor det visst noen! Er det en konge? Barnet blir nysgjerrig og må etter hvert komme å se. Det er ingen konge der, men en slange! Leken er i gang og den fortsetter inn på undersøkelsesrommet.

Reddet av giraffen

Sykepleieren har en spray som skal løsne tapen slik at den kan fjernes. Klovnene er også utstyrt med både tape og spray. Konrad og Olympia forstår seg ikke på hvordan dette skal brukes, men den vesle pasienten forstår og tar ansvar, og viser klovnene hvordan dette skal gjøres. Olympia stikker hånden i lommen og tar frem en liten, stripete giraff med bandasje rundt hodet. Barnet gir giraffen en skikkelig dusj med sprayen. Den dusjes og dusjes til den er dyvåt og tapen som satt rundt hodet på giraffen for lengst har falt av. Samtidig får sykepleieren et stilltiende samtykke til å spraye barnets tape og bandasje slik at det løsner. Til slutt kan alt fjernes. Selv den siste resten som må trekkes ut av øret med en pinsett tas ut uten gråt eller protester.

Dette er ett av mange eksempler på hvordan klovner og helsepersonell samarbeider om å gjøre medisinske prosedyrer lettere for barn å komme gjennom. Gjennom leken bygges det opp til et samspill med barnet som kan fungere som et anker gjennom prosedyren. Leken utvikles parallelt med prosedyren.

3-trinns-metoden

Vi har mange svært dyktige samarbeidspartnere på sykehusene rundt om i det ganske land. For å kunne hjelpe barna til best mulig opplevelse er et godt samarbeid med helsepersonell en forutsetning. I Sykehusklovnenes 3-trinnsmetode for prosedyre-samarbeid inngår kommunikasjon med helsepersonell før, under og etter prosedyresamarbeidet.

- Før vi møter pasienten, snakker vi med sykepleier for å få informasjon om pasienten, alder, spesielle hensyn, hva som skal skje i prosedyre, og vi setter oss inn i utfordringene og hva som ønskes oppnådd.
- Underveis i prosedyren kan det gis beskjeder eller sendes små tegn mellom klovner og helsepersonell. Som i den beskrevne episoden over, sender sykepleier oss mer spray før vi rekker å be om det.
- I etterkant av samarbeidet har helsepersonell og sykehusklovner en kort debrief for å evaluere situasjonen.

Disse tre trinnene bidrar til å styrke samarbeidet og gjør at vi blir gode sammen.

Hva opplever barnet når det møter sykehusklovnene?

Sykehusklovnen er fargerik, stadig i bevegelse, og søker nysgjerrig etter leken og det friske i barnet. Hele klovnefiguren står i kontrast til hvite vegger og uniformer på sykehuset. Den lekende klovnen har en annerledes framtoning, derfor ser barnet klovnen som noe annet enn en vanlig voksen.

La barnet være ekspert

Klovnene forventer ingen ting. De gjør stadig feil, er ofte redde og mange ganger dumme. Ofte er det sykehusklovnene som kommer til kort og trenger hjelp. Slik blir barnet ekspert og den som mestrer. Sykehusklovnene har ulike teknikker for å styrke og løfte barnet. Eksempelvis å initiere lek med sykehusutstyr, eller leke ut prosedyren med barnet for å ufarliggjøre og trygge barnet før og under prosedyren.

“ Sykehusklovnene bidrar til livsglede og mestring i møte med syke barn. Helsebringende klovning reduserer også behovet for både beroligende midler og tvang. En slags magisk medisin. Derfor ønsker vi at sykehusklovner blir en naturlig del av behandlingen av syke barn.”

“For Edvard på 6 år var møtet med sykehusklovnene et høydepunkt. Han lengter faktisk tilbake til sykehuset og sykehusklovnene Yep”, pappa Martin Giæver.

EN KONTRAKT MELLOM BARN OG KLOVN

Sykehusklovnene søker å vinne barnets tillitt, og i den nyoppståtte «kontrakten» er det essensielt at klovnen ikke misbruker tilliten. Barnet skal ikke lures til å gjennomføre prosedyren, men støttes gjennom lek og ufarliggjøring av rom og utstyr. Sykehusklovnene er først og fremst barnets støttespiller og deltar aldri i noe medisinsk. Da risikerer klovnene å miste sin funksjon. Sykehusklovnene jobber sammen med helsepersonell mot samme mål: å gjøre den medisinske prosedyren og situasjonen best mulig, eller mest mulig tålelig for barnet.

En stor takk til alle våre samarbeidspartnere som muliggjør våre møter

HOVEDSAMARBEIDSPARTNER Vitaminbjørner

ANDRE SAMARBEIDSPARTNERE

Acos
Arntzen de Besche
Avis
EY
Flügger
Fødselsplakat
Gullbarn
Klovneløpet
Mspa.no/SPAXO
Norsk Helsenett
Rolf Ottesen AS
Sprell
Thon Hotel Linne

Ane R-H, 12 år

” Jeg ble alltid glad da jeg møtte sykehusklovnene. Selv om det var litt skummelt også. Sykepleierne og mamma og pappa sa alltid «nå kommer sykehusklovnene». Da fikk jeg litt hjertebank. En gang kom Zapp og Marion Meis inn på rommet mitt og spiste av påskeegget mitt. Det har vi bilde av.

Jeg var bare fire år da jeg ble syk. Det var så mye som var bra med sykehuset. Barnehagen, leikene. Klovnene var på avdelingen min på tirsdager, da var det ekstra artig å dra på kontroller på tirsdager.

Jeg husker at klovnene var med meg på kontrollrommet inne på Barn 4. Og så husker jeg at Zapp gikk på vekta og at Marion Meis skreiv ned hva hun veide. Det var etter at jeg hadde veid meg. Så målte de Marion Meis. Da måtte Zapp stå på en krakk, for Marion Meis ville ikke ta av seg hatten.

Det er viktig å le fordi det gjør livet så mye bedre. Det er jo derfor sykehusklovnene er der. De skal hjelpe barna å ha det bedre på sykehuset. Hadde jeg møtt klovnene i dag ville jeg lært de TikTok poses og flere TikTok-danser!”

Foto: Marlen Langeland Hagen

Finansiering

Mange blir overrasket nå de får vite at Sykehusklovnene lever av innsamlede midler og ikke får noen fast offentlig støtte. Uten penger kan heller ikke Sykehusklovnene driftes og være til stede for å lette barn og familiers sykehushverdag. Sykehusklovning er så mye mer enn god underholdning.

Vekst

Sykehusklovnene er en ung organisasjon som har opplevd stor vekst. I 2011 nådde vi for første gang en inntekt på 1 million kroner. 10 år senere er inntektene opp mot 30 millioner kroner. Dette hadde vi ikke klart uten alle våre støttespillere.

Sykehusklovnene har et stort potensial for å fortsette å vokse. Vår tilstedeværelse er ønsket på flere sykehus, og på sykehusene vi allerede er til stede, er vi ønsket med på flere prosedyrer og flere besøksdager. Barna og familiene har i mange år fortalt oss hvor viktig det er at sykehusklovnene finnes. Som Max på 13 år sa etter at sykehusklovnene klarte å vekke gnisten hos ham da legene var rådløse: «Plutselig kan alle trenge en klovn!»

Støtte direkte til programmer

Gjennom søknad til Helsedirektoratet fikk vi midler til å starte ett av våre programmer som retter seg mot barn i palliasjon, og hjemmebesøk hos disse. Stortingsmelding 24 fra 2020 skal bidra til at denne pasientgruppen skal ivaretas på en helhetlig måte for best mulig livskvalitet. Som spesialsykepleier Camilla Karlsen ved Avansert hjemmesykehus for barn ved Ullevål sykehus sier: «Sykehusklovnene skal være et tilbud til alle. Det skal ikke sorteres! Hjemmesykehus er en del av sykehuset, og barna her skal ha det samme tilbudet som de som er innlagt.» Vår samarbeidspartner ACOS bidrar spesifikt til at vi kan opprettholde dette programmet med hjemmebesøk til barn med alvorlig sykdom.

SpareBank1 Stiftelsen BV har gjennom et to-års samarbeid sørget for økonomisk bidrag som gjør at vi har kunnet utvide vårt tilbud om bistand i prosedyrer ved Sykehuset i Vestfold. Her vil sykehusklovnene gjøre stikk og undersøkelser mindre skummelt for barna, og bidra til raskere gjennomførte prosedyrer med mindre traumer og mindre bruk av tvang.

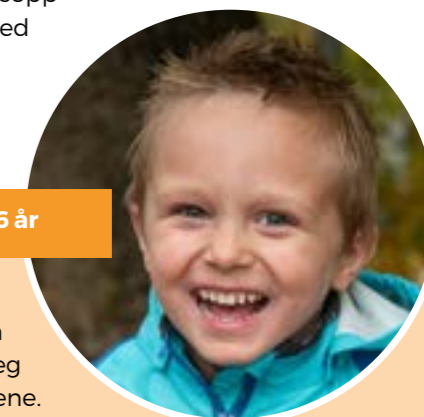
En ideell organisasjon som Sykehusklovnene uten fast økonomisk støtte, starter året med null i inntekt.

Sykehusklovnene har en god økonomi, og kan drive en tid uten nye midler. Men uten forutsigbare inntekter, blir vi sårbare. Dette kan føre til at alle barna, søsken, foresatte og sykehusansatte som har nytte av oss, opplever redusert aktivitet. Det blir et sjansespill å langtidsplanlegge en ønsket videreutvikling av organisasjonen og programmene våre.

Offentlig støtte

Vi er glade for den økte etterspørselen av sykehusklovnene. Det viser at sykehusene og de ansatte der ser verdien vi kan tilføre det allerede veldig gode medisinske tilbudet ved norske sykehus. Nå ønsker vi at også det offentlige kan se gleden, nytten og ikke minst den økonomiske gevinsten det faktisk er med sykehusklovnene på sykehusene, både på kort sikt ved at behandlinger går raskere, og på lang sikt ved å hindre traumer og psykiske ettervirkninger av mindre gode sykehusopplevelser. Velkommen med på spleiselaget!

Truls, 6 år

” Det er nesten 100 dager siden jeg har hilst på klovnene. Jeg husker en gang jeg skulle ta blodprøve og da klemte jeg klovnene så hardt jeg kunne i fingeren og de fikk vondt. De sa au og syntes det var kjempevondt. Jeg hadde ikke så vondt, bare litt vondt. Det var gøy. Men det var ikke i dag, i dag er jeg mye sterkere. Jeg har fått ganske mange sprøyter, men jeg har tatt en sprøyte på sjefen over sykehuset, og han syntes det var veldig vondt.

Klovnene var greie, de tullet mye. Jeg har fisket klovner og lekt og syklet med dem. Og vi spilte musikk sammen. Klovnene tullet alltid veldig mye. Men nå er jeg mye sterkere og raskere enn dem. Men da jeg var liten var vi like raske. Det var fint at det var sykehusklovnene på sykehuset.”

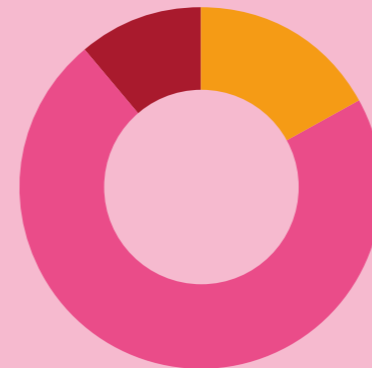
Sykehusene

Inntekter

Totale inntekter **28,5** mill.

Fordeling av utgifter

- Kostnader til anskaffelse: **17 %**
- Kostnader til org. formål: **72 %**
- Administrasjonskostnader: **11 %**

Inntekter pr. år

2021-fakta

50 utdannede sykehusklovner rundt om i landet (noen fast ansatt, andre på oppdragskontrakt)

22 400 pasientmøter

874 barn fikk bistand til prosedyrer

469 barn fikk besøk av sykehusklovnene hjemme

1341 klovnedager (dager med sykehusklovner på sykehusene)

7 scenekunstnere ble tatt opp som rekrutter i 2021

4 scenekunstnere ble ferdig uteksaminert i 2021

Foto: Marlen Langeland Hagen

Bettan, en stolt ambassadør

”**Det fineste med å være ambassadør, er å tydeliggjøre og synliggjøre alt det fine sykehusklavnene gjør. Og selvsagt ønsker jeg å bidra til at folk åpner lommeboken og donerer, eller aller helst, blir fastgivere!**”

Det er veldig mange som vet om Sykehusklavnene, for organisasjonen er veldig synlig, og de vet at det er noe bra. Mange vet ikke helt hvordan de jobber, eller hva de faktisk gjør. Noe av det folk blir mest overrasket over når jeg forteller om sykehusklavnene, er at utøverne er utdannet, de fleste med bachelor innen scenekunst, og i tillegg en seriøs opplæring på sykehusene med praksis og teori. Jeg opplever at folk blir så glade når de hører dette. Folk setter pris på seriøsitet og kvalitet.

Å kunne fortelle fakta om virkningen av å bruke sykehusklavn er også noe som vekker folks interesse. Det at det nå foreligger en kvalitetsstudie fra Riks-

hospitalet som viser at man i stor grad kan unngå bruk av tvang når sykehusklavn er med på narkose, det er så bra! Det er lett å forstå hvor ille og traumatisk det er for foreldre å holde og tvinge barnet sitt til å gjennomføre undersøkelser.

Alle forstår dette med barn og sykehus, hva det bringer av bekymringer, redsel og smerte. Det er så enkelt å støtte Sykehusklavnene, det er rett og slett en veldig enkel måte å være god på! Man får jo lyst til å bidra når man forstår at det ligger så mye tyngde og godt arbeid bak det som blir gjort av sykehusklavnene ute på sykehusene.

For meg er dette så varmt og godt å fortelle om, og jeg blir stolt når kan forklare hvor seriøst dette er. Sykehusklavnene er en fantastisk organisasjon. Bli fastgiver du også!

Bettan

Brev fra Kjerstin

Hei!

Takk for det dere gjør. Jeg la ut et bilde av et av besøkene mine fra dere. Fikk da en melding om jeg kunne dele litt av mine erfaringer. Dette gjør jeg med glede! 😊

Jeg var innlagt på Skien sykehus i rundt 3 måneder. Der traff jeg Sykehusklavnene rundt 1 gang i uken. Dette var et besøk jeg så frem til hele uken! Da jeg hørte de kom i gang på vei opp til Sykehuskolen ble jeg fylt av en stor glede. Jeg vet ikke hvordan jeg skulle klart meg uten klavnene og Sykehuskolen på denne tiden. Jeg hadde nok hatt noen veldig lange måneder.

Jeg må også skryte av at de også kom bort på besøk til meg når jeg ikke lenger var på sykehuset, men på Helsehuset på rehabilitering. Dette betydde og betyr ennå mye for meg. Jeg følte meg sett og det at de kom for å besøke kun meg er noe jeg ennå tenker mye på!

Når jeg havnet på sykehus gikk jeg på videregående for å bli helsefagarbeidere. Der lærte vi om frivillige organisasjoner som f.eks Sykehusklavnene og jeg husker jeg ble så glad over dette tilbudet. Men trodde virkelig ikke at klavnene var noe for ungdom på min alder (var da 17 år), men der tok jeg absolutt feil!

De har gitt meg så mye glede, smil og latter i en vanskelig periode. Jeg syntes de er veldig flinke til å tilpasse seg etter de ulike aldersgrupper.

Jeg har ennå alle kortene de har skrevet til meg. Disse har jeg i en helt spesiell boks. De betyr veldig mye for meg og jeg tar dem ofte frem å kikker på.

Mvh
Kjerstin Hogstad

Trond-Viggo – om humor og medisin

Alle kjenner Trond-Viggo! Gjennom TV-ruten har vi blitt kjent med hans fantastiske, fargerike karakterer, vi har sett ham undervise barn og ungdom om kroppen, og han har vist oss hvordan holde Flodes tenner gullende rene. I 45 år har han med varme og sjarme fått hele Norge til å le. Vi snakket med ham om hva han tenker om humor og medisin. Kan legene lære noe av sykehusklovnene, og hva skjer med oss når vi ler?

Humor er et godt verktøy å bruke, også i konsultasjoner. Humor bygger en kommunikasjonsbro mellom pasient og lege. Dersom man har en pasient som er redd for situasjonen, engstelig for seg selv og redd for det som skal skje, så har man en veldig vanskelig oppgave i å skape en trygghet. Humor hjelper oss til å kunne puste bedre, vi får mer kontakt med situasjonen, i det hele tatt lager humor en større åpenhet mellom mennesker.

Å få tillit

Det snakkes ikke direkte om humor i medisinstudiet, men tillit er en veldig viktig del av opplæringen. Trond-Viggo underviser nå førsteårs medisinstudenter i Bergen i temaet pasientkontakt, og han forteller at det er veldig viktig å lære å se et helt menneske. Det gjelder å finne de riktige nøklene som åpner døren til den viktige tilliten og kontakten mellom pasient og lege.

Den døren man bør gå inn, er den døren hvor det finnes kontakt, der man ser et helt menneske og hvor man gir pasienten tilgang til de valgene de faktisk har. I den forstand kan legen liksom være den voksne versjonen av en klovn, en som orker å se at du er et menneske som akkurat nå er sårbar, men som ellers er et helt vanlig menneske.

"Vi har alle et barn i oss"

Når det kommer til barn så har de et valg på sitt nivå. Legen kan bruke fantasien sin og finne sin måte å kommunisere på slik klovnen gjør når de viser at de selv er sårbare eller redde, også for ting barna ikke er redd for. Vi har alle et barn i oss. Jeg tror mange leger kan lære av tilnærmingen sykehusklovnene har

til barna, også i møte med voksne pasienter. Hvis vi bruker noen av de samme teknikkene, havner vi i en mer likestilt posisjon med pasienten.

Å leke med hva som er vondt eller ikke, er noe klovnene holder på med. Jeg ser veldig klare paralleller mellom deres måte å jobbe på og det man i beste fall gjør som voksen mot en voksen. Å la pasienten bli kjent med instrumenter som skal brukes, få kjenne på instrumentet på en leken måte, bidra til å alminneliggjøre ting, og skape trygghet.

Men hva skjer egentlig med oss, inni oss, når vi ler?

Latter er en veldig rar ting, vi vet at hjernen vår både utløser endorfiner og andre stoffer som gjør at vi blir gladere. Den positive siden i hjernen vår stimuleres, og det er mange mekanismer som vi sikkert ikke har full oversikt over. Men latter er i hvert fall bra. Vi vet også at i veldig spente situasjon der én begynner å le, så smitter det slik at andre som egentlig ikke har lyst også begynner å le. Når vi ler sammen begynner også våre fordommer å sprekke litte granne, åpenheten for å tenke annerledes krakelerer litte grann.

Det er akkurat som latter ligger nær en masse andre sterke følelser. Også i begravelser kan latter være veldig smittende å få bort spenning og tensjon. Når det er noen som forteller noe morsomt om den døde så ler ikke folk nødvendigvis med munnen, men du får en avslappethet i forsamlingen og da kan man også slippe til gråten på en måte. Det er sånn at det åpner dører for emosjoner. Jeg tror det er veldig forløsende, skal vi bruke et godt ord på latter så er det forløsende.

Enkelheten og varmen i klovnene er veldig gjenkjennelig hos oss alle, og de skaper også den tilliten og tryggheten som gjør at man kan glemme sykdom for en liten stund. Det er godt det finnes sykehusklovner!

Sofia, 7 år

Foto: Sveinung Bråthen

”Jeg møtte Sykehusklovnene på sykehuset da jeg var fem år. De var veldig morsomme og gjorde masse gøyale ting. Jeg klarte ikke å reise meg opp fra sengen og det var ikke noe gøy. Jeg hadde vondt og var lei meg, og da muntret de meg opp og trøstet meg med å få meg til å le. Det var litt skummelt å ta sprøyter og sånn, og klovnene hjalp meg med å ikke tenke på det. Jeg likte heller ikke medisinen. Den kalte jeg for tåfismedisin fordi den smakte som tåfis. Det er bra at Sykehusklovnene finnes. De gjør deg glad hvis du er lei deg eller har det vondt. Jeg savner dem litt.”

Kontaktinformasjon

Daglig leder
Nina Elisabeth Eidem
nina@sykehusklovnene.no
Tlf.: 928 21 482

Kunstnerisk leder
Kjersti Skjaker
kjersti@sykehusklovnene.no
Tlf.: 976 68 388

Kommunikasjonsleder
Anne Berggraf
anne@sykehusklovnene.no
Tlf.: 922 25 297

Fundraisingsleder
Thomas Røyert
thomas@sykehusklovnene.no
Tlf.: 478 82 577

Rådgiver sykehus,
administrasjonskoordinator
Marianne Hardeng Aberg
marianne@sykehusklovnene.no
Tlf.: 995 33 125

Styreleder
Øyvind Engh
oyvindengh@hotmail.com

Foto: Sveinung Bråthen • Foto på forsiden: Ida Brække • Takk til Rolf Ottesen AS for probnotrykk

Tusen takk!

Din støtte gjør at vi kan fortsette å møte barn som trenger glede og livsgnist i en tøff tid.

..... **SYKEHUS
KLOVNENE™**

Sykehusklovnene, c/o Sentralen, PB 183 Sentrum, 0102 Oslo
Tlf.: 450 59 977 • E-post: post@sykehusklovnene.no
www.sykehusklovnene.no

Vipps 10221 • Kontonummmer: 1503 03 54769